

Sygn. akt V CSK 13/17

POSTANOWIENIE

Dnia 14 czerwca 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Wojciech Katner

w sprawie z powództwa B. P.

przeciwko E. K.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 14 czerwca 2017 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)

z dnia 5 września 2016 r., sygn. akt V ACa (...),

1) odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania

2) przyznaje radcy prawnemu P. S. od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w (...) kwotę 1800,- (jeden tysiąc osiemset) złotych, powiększoną o podatek VAT z tytułu wynagrodzenia za udzielenie pozwanemu nieopłaconej pomocy prawnej z urzędu.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 5 września 2016 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację pozwanego E. K. od wyroku Sądu Okręgowego w G. z dnia 20 października 2015 r., którym zasądzona została kwota 100 000 złotych na rzecz powoda B. P. z tytułu niewykonania przez pozwanego umowy o dzieło zawartej dnia 2 stycznia 2005 r. i zwrotu pozostałej części należności za zamówione dzieło, zapłaconej pozwanemu w całości przez powoda z chwilą zawarcia umowy. Oddalając apelację Sąd drugiej instancji uznał za dowiedzione przez powoda okoliczności faktyczne uzasadniające

roszczenie, zmienił jedynie jego podstawę prawną, co wynikało z umowy z dnia 25 lutego 2010 r., zawartej dodatkowo przez strony odnośnie do obowiązku spełnienia przez pozwanego względem powoda świadczenia pieniężnego, będącego skutkiem rozwiązania tą nową umową - umowy z dnia 2 stycznia 2005 r. i uregulowania obowiązku zwrotu przez pozwanego świadczenia wzajemnego powoda (art. 496 w związku z art. 497 k.c.). Sąd Apelacyjny nie dopatrywał się podstawy roszczenia powoda ani w przepisach umowy o dzieło, ani o ugodzie.

W skardze kasacyjnej pełnomocnik pozwanego, ustanowiony z urzędu, zarzucił Sądowi Apelacyjnemu naruszenie zaskarżonym wyrokiem przepisów prawa materialnego przez ich błędną wykładnię lub niewłaściwe zastosowanie, odnosząc to do art. 118 k.c., przez nieuwzględnienie zarzutu przedawnienia roszczenia powoda; art. 646 w związku z art. 627 i nast., w tym art., 636, art. 639, art. 642 § 1, art. 644 k.c., względnie w związku z art. 750 oraz art. 6 k.c. co do nie zastosowania w sprawie przepisów regulujących umowę o dzieło; art. 65, art. 496, art. 497, ewentualnie nadto art. 917 k.c. przez przyjęcie braku ugody między stronami; art. 5, a także art. 58 § 1 i 2, art. 353¹ w związku z art. 6 k.c. przez ich nieuwzględnienie. Naruszenie przepisów postępowania cywilnego dotyczy art. 3, art. 316 w związku z art. 299, art. 227, art. 232, także w związku z art. 3 oraz art. 233 § 1, ewentualnie § 2 tego przepisu k.p.c.; art. 328 w związku z art. 387 § 1; art. 98 § 1 i 3 k.p.c. Skarżący wniósł o uchylenie lub uchylenie i zmianę zaskarżonego wyroku w części, tj. w pkt 1 i 2 (bez dokończenia wniosku), względnie też uchylenie w części, tj. pkt 1 i 2 wyroku Sądu Okręgowego i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania temu samemu sądowi lub równorzędnemu; wniósł też o zasądzenie kosztów postępowania.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną pełnomocnik powoda wniósł o jej oddalenie i zasądzenie kosztów postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna nie mogła zostać przyjęta do rozpoznania ze względu na brak spełnienia przesłanek wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c.

We wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania, po łącznym powołaniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. pełnomocnik skarżącego wskazał na występowanie

w sprawie istotnego zagadnienia prawnego oraz na potrzebę wykładni przepisów prawnych, budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów. W tekście uzasadnienia wniosku ujawnia drugie zagadnienie prawne, a w końcu tego uzasadnienia, po pierwsze łączy „wyeksplikowanie przedstawionej kwestii prawnej” z zasadnością „częściowo kumulatywnej drugiej przesłanki”, a po drugie, uznaje skargę za oczywiście uzasadnioną na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. „z przyczyn podanych w jej treści”.

Konstrukcja wniosku jest w zasadniczej części wadliwa. W odniesieniu do pierwszej podstawy przyjęcia wniosku do rozpoznania sprowadza się do zadania pytania, „czy art. 3 k.p.c. skierowany jest wyłącznie do stron i uczestników postępowania, jak próbuje się przyjmować w niektórych judykatach, czy również do sądów, chociażby w niezbędnym zakresie, by te w ramach przyznanej niezawisłości, czuwały nad przestrzeganiem zasady prawdy: materialnej, formalnej, obiektywnej, a *eo ipso* dążyły do jej pełnego urzeczywistnienia w konkretnym postępowaniu, a nie bezrefleksyjnie akceptował, dokonane przez wspomniane podmioty czynności procesowe, w przyjętej jedynie przez nie konwencji (indywidualnych norm postępowania, sposobu myślenia, obyczajów itp.), zwłaszcza gdy budzą poważne wątpliwości w świetle powoływanej zasady”. Z następującego po zadaniu tego pytania wyводу wynika jedynie, że rozumienie art. 3 k.p.c. budzi wątpliwości w judykaturze i doktrynie, co jednak chciałby przez rozważenie tego przez Sąd Najwyższy uzyskać pozwany w swojej sprawie, zakończonej prawomocnym wyrokiem, nie można się dowiedzieć. Z treści uzasadnienia samej skargi można wywnioskować, co nie jest przedmiotem rozpoznania na etapie przyjmowania skargi do rozpoznania, że pozwany w szczególności kwestionuje ustalenia faktyczne Sądów w toku instancji, w tym stanowisko Sądu drugiej instancji, a to wraz z oceną dowodów jest wyłączone z podstaw skargi, gdyż ustalenia faktyczne wiążą Sąd Najwyższy (art. 398³ § 3 oraz art. 398¹³ § 2 k.p.c.). Skarga kasacyjna nie może też prowadzić do rozpoznawania sprawy jakby w trzeciej instancji sądowej. Nie jest ponadto rolą postępowania kasacyjnego prowadzenie rozważań teoretycznych nad treścią, znaczeniem i wykładnią przepisów budzących wątpliwości, ale nie mających znaczenia dla rozpoznania konkretnej sprawy, także

wtedy, gdy odpowiedź na te wątpliwości mogłaby mieć, zdaniem skarżącego, znaczenie dla rozwoju prawa. Kwestia ta jest rozstrzygnięta przekonująco w znanym, utrwalonym, publikowanym licznie i dostępnym orzecznictwie Sądu Najwyższego.

Odnosnie do zagadnienia prawnego, dotyczącego w rzeczywistości wykładni art. 118 k.c. podnieść należy, że przepis ten w kwestii trzyletniego terminu przedawnienia odnosi się do podmiotu zgłaszającego roszczenie, jako prowadzącego działalność gospodarczą i może być skierowane bądź przeciwko drugiemu podobnemu podmiotowi, bądź przeciwko konsumentowi, bądź osobie fizycznej lub prawnej bez dodatkowych kwalifikacji. Takie znaczenie mają przytoczone we wniosku i w uzasadnieniu skargi wypowiedzi doktryny oraz orzecznictwa, odnoszące się do tego, kiedy uprawnionemu do zgłoszenia roszczenia można przypisać status osoby prowadzącej działalność gospodarczą i w jakim zakresie. Z treści uzasadnienia wniosku nie wynika, aby prowadzenie działalności gospodarczej (bycie przedsiębiorcą) przez pozwanego było kwestionowane, nie ma to zresztą znaczenia w sprawie, podobnie jak status powoda, który żadnej działalności gospodarczej w związku z umową zawartą z pozwanym (zarówno dnia 2 stycznia 2005 r., jak i 28 lutego 2010 r.) nie prowadził. Z uzasadnienia wniosku nie wynika zatem, czego miałyby dotyczyć wątpliwości prawne, mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. Nie można więc przyjąć zasadności powołania się przez pełnomocnika pozwanego we wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania na art. 398⁹ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c.

Podobnie należy ocenić brak przesłanek do przyjęcia skargi kasacyjnej na podstawie art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Zgodnie z utrwalonym, znanym i dostępnym orzecznictwem Sądu Najwyższego w tym względzie wiadome jest, że oczywiste uzasadnienie skargi winno zostać odrębnie wykazane, przez przywołanie takich błędów orzeczenia sądu drugiej instancji, które są widoczne od razu dla przeciętnego prawnika, nie wymagając procesu wykładni lub tym bardziej rozstrzygania zagadnień prawnych. Jeżeli takie występują, to samo to dyskwalifikuje z zasady powoływanie się na oczywistość skargi. W niniejszej sprawie tak właśnie jest, więc powołanie się na ogólne postanowienie Sądu Najwyższego o tym, co oznacza oczywista zasadność skargi (postanowienie z dnia

11 kwietnia 2016 r., V CSK 622/15, nie publ.) nie może wystarczać, podobnie jak stwierdzenie skarżącego, że „skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (...) z przyczyn podanych w jej treści”.

Mając to na uwadze należało na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówić przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, chociaż należy zwrócić uwagę, że sposób sformułowania wniosków skargi, do czego jest zobowiązany pełnomocnik skarżącego (art. 398⁴ § 1 pkt 3 k.p.c.) jest tak dalece wadliwy, że graniczył z wezwaniem skarżącego do usunięcia braków pod rygorem odrzucenia skargi z przyczyn formalnych (art. 398⁶ § 1 i 3 k.p.c.). Wynagrodzenie pełnomocnikowi pozwanego działającego z urzędu zostało przyznane na podstawie § 8 i § 16 oraz § 4 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715). Powodowi nie mogły zostać zasądzone koszty postępowania od pozwanego ze względu na brak w odpowiedzi na skargę kasacyjną wniosku o odmówienie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie związanych z tym kosztów postępowania kasacyjnego.